

Mátyás király

Fény nevére, áldás életére!
Fenn kiáltja minden hű ajak;
Százszorozva visszazeng nevére
A hegy és völgy és a zárt falak.
Vörösmarty Mihály

Mátyás a magyarok legszeretettebb és leginkább visszavárt királya. Nevének kezdete talán véletlenül esik egybe az igazság, a rend, a törvény egyiptomi istennőjének, Mátnak a nevével, de az már nem véletlen, hogy alakja az igazság jelképévé vált – az utókor számára. Mert saját kora csak szigorát, adóit, háborúit nyögte, nagyságát viszont nem mérte fel. A mohácsi vész és sok későbbi vereség, a Szent Koronához felnőni nem tudó királyok, országvezérek hosszú sora kellett ahhoz, hogy megszülessen, és máig időszerű maradjon a sóhajtás: *Meghalt Mátyás, oda az igazság.*

● Éljen hát a hős vezér magzatja

Hunyadi Mátyás Kolozsváron született 1443. február 23-án. Apja Hunyadi János kormányzó, erdélyi vajda, Nándorfehérvár hőse, anyja

Szilágyi Erzsébet. Legnagyobb királyunk tehát főnemesi, de nem uralkodói család sarja – hivatalosan. Úgyanis a legenda és sok történelmi bizonyíték szerint Hunyadi János Zsigmond király törvénytelen gyermeke volt, Mátyás tehát nem más, mint Zsigmond király unokája, és rajta keresztül az Árpád-ház késői, leányági leszármazottja.



Nevelője a tudós Vitéz János, későbbi nagyváradi püspök, majd esztergomi érsek és bíboros, akitől gazdag humanista műveltséget és nyelvtudást szerzett. Neki köszönhető, hogy Mátyás oly bőkezű pártfogója lett a tudománynak, a művészetnek.



● Egy fekete holló, Hunyadi pajzsán ül ahhoz hasonló

A Hunyadi név a család fészkére, Vajdahunyd várára utal, a Corvin név a család címermadarát, a hollót jelenti latinul.

A fekete madár kezdetben mintha csupa bajt hozna: a hős apa pestisben meghal, nagyobbik fiát, Lászlót V. László király lefejezteti, Mátyást bebörtönzi, majd túszként magával viszi Prágába. Szilágyi Erzsébet bátran viseli a csapásokat: nem omlik össze, igazi nagyszonyként küzd fia életéért. Ezt a pillanatot örökíti meg Arany János megrázó balladája.

V. László váratlan halála után Mátyás nagybátyja, Szilágyi Mihály és a Hunyadi-család híveinek akarata szerint 1458. januárjában Budán királlyá választják. Ám ő Prága várában raboskodik, és a cseh kormányzó, Podjebrád György csak úgy engedi szabadon, ha váltságdíjat fizet, és feleségül veszi a lányát, Podjebrád Katalint.

De még nincs vége a próbatételeknek: le kell győznie az ellene szervezkedő főurakat, Garai Lászlót, Újlaki Miklóst, sőt elpártolt nagybátyját, Szilágyi Mihályt és apósát, a cseh kormányzót is. Csatázik a törökkel, 80 000 aranyért visszavásárolja III. Frigyes császártól a Habsburgokhoz került Szent Koronát, amellyel 1464 tavaszán Székesfehérváron megkoronázzák.



● Így lőn az országnak vitéz, jó vezére



Háromszor repült az korona az égbe,
Háromszor is szállt az Mátyás szép fejére.
Így lőn az országnak vitéz, jó vezére,
Derék magyaroknak dicső fejedelme.

I. Mátyás király 32 évig uralkodott mint Magyarország, Dalmácia, Horvátország, Ráma, Szerbia, Galícia, Lodoméria, Kunország és Bulgária királya, 1469-től mint Csehország királya, 1485-től pedig mint Ausztria hercege. Moldva és Havasalföld is az adófizetője volt, sereggel lévén köteles támogatni a magyar király csatáit.

Mire épült Mátyás központosított hatalma? Az erős hadseregre, a törvénytisztelő közigazgatásra, a gyarapodó gazdaságra, a bátor külpolitikára és a műveltségre.

Kitűnő hadvezér volt. 163 000 fős fekete serege, az első magyar állandó zsoldoshadsereg nehéz és könnyűlovasságból, illetve gyalogságból, vízi és szárazföldi haderőből állott, és szinte legyőzhetetlen volt. Fenntartásához azonban meg kellett tölteni a királyi kincstárat.





Milyen király volt ő, halljuk bizonyágát,
Igaz tetteinek szép históriáját.



Mátyás kemény kézzel teremtett rendet országában. A bányászatot, a vámot, a kereskedelmet törvényekkel szabályozta. Növelte, és mindenkire kiterjesztette az adókat. Az egyház és a nemesség tiltakozott, a köznép igazságosnak ítélte ezt. A becsületes munkát megvédte, a garázdaságot büntette.

Heltai Gáspár ezt írta róla: *Az viadalba bátor szívvel megyen vala, és vitézül vív vala...* Persze nem bajnoki kedvtelésből háborúzott, hanem azért, hogy nemzetközi összefogással kiűzze Európából a törököket. De akit nem fenyegetett közvetlen veszély, az nehezen volt hadra fogható. Ha nem indultok szövetségesként, indultok majd parancsra – gondolta Mátyás, és szomszédai ellen fordította fegyverét. Számos győzelmet aratott a lengyelek, a morvák, a csehek s végül az osztrákok ellen.

Bécs ostromában 12 éves fia, Corvin János is részt vett, és ő vonult be győztesen az elfoglalt városba.

Bécs ostromában 12 éves fia, Corvin János is részt vett, és ő vonult be győztesen az elfoglalt városba.



Fadrusz János kolozsvári szobrán négy vezér áll Mátyás mellett. Kik ők?

S van tolongás s új öröm Budában:
Győzelemből várják a királyt,
Aki Bécsset vívó haragában
Vérbosszút a rossz szomszédon állt...
S felrobognak hadvész ülte képpel
Újlaki s a megbékült Garák.
S a király jó, fölség érzetével,
Környékeztén őt a hős apák...

Vörösmarty Mihály

Ki volt Mátyás nagyerejű hadvezére, aki 1479-ben Kenyérmezőnél hatalmas győzelmet aratott a törökök felett?

● Márványpaloták és falut érő könyvek

Harcban erős, békében igaz bíró vala Mátyás,
Művészet, tudomány hírlí királyi nevét.

Czuczor Gergely

Olasz származású felesége, Aragóniai Beatrix kedvéért Mátyás igyekezett *Magyarországból egy második Itáliát teremteni* – írta róla olasz krónikása, Bonfini.

Mátyás visegrádi palotájának vörös márványból faragott kútjából bor csobogott. Több ezer kötetes könyvtáránál csak a vatikáni gyűjtemény volt nagyobb. Egyetlen Corvináért egy egész falut lehetett volna vásárolni. A művelt és pompakedvelő király rengeteg pénzt áldozott paloták, templomok építésére, olasz tudósok, művészek, mesterek meghívására. Azt tartotta, hogy *a tudatlan király olyan, mint a koronás szamár.*



Miből készült, és mi a neve a régi könyvlapnak, levélnek, okmányoknak?



Éljen hát a hős vezér magzatja,
Addig éljen, míg a honnak él!
De szakadjon élte pillanatja,
Melyben attól elpártolni kél;
Egy király se inkább, mint hitetlen:
Nyúg a népen a rossz s tehetetlen.

Vörösmarty Mihály

A monda szerint Mátyás királyt Isten „választotta meg”, hiszen az égbe felröpített Szent Korona, amely a Teremtő törvényeit testesíti meg a Kárpát-medencében, háromszor is Mátyás fejére szállt. Nem véletlenül verette pénzérméire Szent László és a Szűzanya alakját, aranypecsétjére pedig ezt a feliratot: *Az Úristen az én segítőm.* Uralkodott, de szolgált is egyben: Istent és az országot.

A Magyar Királyság Árpád honvisszafoglalásától Mátyás haláláig hatszáz éven át Európa nagyhatalma volt. Népünk mondák, mesék százával idézi, őrzi és várja vissza az utolsó magyar királyt, aki méltónak bizonyult a Szent Koronához.

Zsigmond Emese

● **Áprilisi megfejtések:** Nagy Lajos címere tartalmazza a magyar jelképeket (Árpád-sávok, kettős kereszt, hármass halom) a francia Anjou-liliomokat, a lengyel sast és a három dalmát (horvát) oroszlánt. A legenda szerint 1345-ben Lackfi Endre és a székelyek serege a sírjából kikelt Szent László és Szűz Mária égi segítségével győzte le a tatárokat. Toldi a nádasban két farkassal, Pesten egy elszabadult bikával, Buda alatt pedig a magyarokat becsmérő cseh vitézzel küzdött meg.

● **Nyertesek:** Gaudi Péter, Szilágyssomlyó; Varga Adolf, Réty; a gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola III. B; a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium III. A osztálya.



**Havonta
3 díjat!**
SORSOLÁSOK